

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: En polsk Familie: 1-2. - 1926

Citation: Hauch, Carsten: "En polsk Familie: 1-2. - 1926", i Hauch, Carsten: *En polsk Familie: 1-2. - 1926*, udg. af POUL SCHJÆRFF, 1926-29, s. 294. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hauch01val-shoot-idm140529612831088.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: En polsk Familie: 1-2. - 1926

ELLEVTE CAPITEL. *Digterlykke.*

Paa denne Tid, da jeg var nitten og Gustav een og tyve Aar, udbrød den Krig, der truede med at tilintetgøre Preussens Kraft og Hæder, men der vakte nye Forhaabninger i mine Landsmænds Hierter. Det varede ikke længe, før Fienderne ogsaa trængte frem til vor By, hvis Beleiring blev en af de mærkeligste Begivenheder i hiint navnkundige Felttog. Antonia og hendes Tante vare alt i Forveien flygtede, Advocaten skulde sig og sine Manuscripter i en bombefri Kielder, som han under Beleiringen hverken Dag eller Nat forlod. Jeg blev imod hans Villie indskreven iblandt Byens Forsvarere, ogsaa Gustav tog Tieneste, og jeg maa tilstaae, at han, saa uværdig hans Opførsel for Resten var, dog her viste en Duelighed og en Aandsnærværelse, som jeg ikke havde tiltroet ham. Tilfældet begunstigede ham og saaledes, at han steg til en Officeers Rang, jeg derimod fandt ingen sliG Leilighed til at svinge mig i Veiret, thi efter gammel Vane gav den lunefulde Lykke ogsaa denne Gang sin Yndling Fortrinnet for mig.

295

Det er naturligviis ikke her min Hensigt at give en Udsigt over hiin Beleiring. Jeg vil kun bemærke, at Gustav, selv efterat Beleiringen var forbi, fortsatte den krigerske Løbebane, som han med saameget Held havde begyndt; jeg derimod vendte igien tilbage til de fredelige Sysler og forberedede mig, efter min Fætters Ønske, til at vorde Sagfører; saaledes gik igien et Par Aar, hvori min Siæl stille udviklede sig, og hvori jeg ved Flid og Arbeidsomhed søgte at erstatte, hvad Lykken havde negtet mig.

I denne Tid saae jeg kun lidet til Antonia, jeg digtede heller Intet, thi jeg følte tydelig, at min Kraft ikke var de Æmner voxen, som jeg nu ønskede at besynge. Men da Fyrst Poniatowski et Par Aar sildigere rykkede ind i Gallizien, og da Haabet igien vaagnede i alle polske Hierter, kunde heller ikke jeg modstaae det indvortes Kald, og da det ikke var mig tilladt paa anden Maade at deeltage i Kampen, saa digtede jeg nogle Sange, hvilke, uagtet de kun vare svage Udtryk af den Ild, der giennemstrømmede mit Indre, dog, forsaavidt de bleve bekiendte, ikke forfeilede deres Hensigt.

Disse Sange, der vare skrevne i det polske Sprog, forærede jeg ikke til Gustav, men dem, jeg fandt det passende at udgive, besørgede jeg selv indrykkede i et offentligt Blad. Mit Navn havde jeg, for Antonias Skyld, denne Gang gierne tilføiet, dog undlod jeg det, paa det jeg ikke skulde saare min Fætter, der bestandig viste mig et saa faderligt Sindelag, at han, trods alle sine Svagheder, havde vunden min hele Hengivenhed. For Resten bleve flere af disse Sange vidt bekiendte, og enkelte af dem tone endnu paa Folkets Læber; men den sædvanlige Skiebne, som jeg selv havde neddraget over mit Hoved, forfulgte mig ogsaa her, thi Gustav fik igien Æren for det Hele, og efter hvad hans Fader overalt fortalte, 296 og vel selv troede, var det kun af politiske Grunde, at han ikke denne Gang havde navngivet sig som Forfatter.

Saavidt havde jeg dog, trods min Ungdom, lært at sætte mig selv til Side for den Sag, jeg vilde fremme, at jeg ikke brød mig stort herom, saameget mere, da min Skinsyge denne Gang ikke blev vakt, thi Gustav saae nu kun sielden Antonia, hvis Væsen, efter hvad han selv sagde, ikke længere behagede ham.

Kun da Frøken Wahlstein, der elskede hine Sange høit, ogsaa yttrede den Mening, at Gustav var den ubekiendte Digter, fra hvem de udsprang, fik jeg Lyst til at betage hende sin Vildfarelse, men Frygten for igien ikke at blive troet, forseglede mine Læber, og virkelig var denne Frygt ikke ugrundet, thi uagtet disse Digte vel vare bedre, end mine foregaaende, saa var der dog Noget i Maneren, der vidnede om, at de alle vare af een Forfatter, enten maatte jeg da tie og finde mig i min Skiebne, eller jeg maatte angive mig som Forfatter til alle de Digte, man troede udsprungne fra Gustavs Pen, men dette holdt jeg endnu hverken for gjørligt eller Ret, da jeg dog indtil videre havde lovet ham Taushed.

Efter længe ikke at have besøgt mig, traadte Gustav en Dag ind i mit Værelse. »Tak,« sagde han, »for de sidste Sange, det var et smukt Arbeide, hvorved du har skaffet mig megen Hæder.« - »Skammer du dig ikke,« spurgte jeg, »ved endnu saaledes at tilegne dig en Andens Eiendom?« - »Jeg er nødt dertil,« svarede han, »med min Villie faaer jeg Intet mere fra dig, saa maa jeg paa Krigerviis skaffe mig det mod din Villie, thi jeg maa nu vedligeholde mig paa den Plads, hvorpaa du selv engang frivillig har stillet mig hen.« - Jeg svarede ham intet. - »Det nytter dig ikke, at du vil løsrive dig fra mig,« 297 blev han ved, »Alt, hvad du skriver, hører dog mig til, medens Advocaten lever, saaledes lyder jo vor Contract.« - »Det er ikke sandt,« svarede jeg, »kun hvad jeg frivillig gav dig, skulde tilhøre dig, men intet Meer.« - »Nu, vi ville ikke stride derom,« sagde han, »jeg er desuden ikke kommen for at stride, men for at tilbyde dig et billigt Forlig.« - »Nu da?« - »Da du er saa kied deraf, saa skal du være fri for at digte flere Sange til mig, men kun paa et Vilkaar.« - Jeg saae paa ham med spændt Opmærksomhed. »Skriv mig,« blev han ved, »endnu kun et eneste smukt Kiærlighedsdigt, saa fordrer jeg intet Meer.« - »Til hvem skal Digtet skrives?« - »Det er ligegyldigt, du kiender hende ikke, skriv du kun Digtet, saa skal jeg nok vide at bruge det.«

»Vel!« sagde jeg, »paa Vilkaar, at dette Digt bliver det sidste jeg udarbejder for dig, vil jeg skrive det.« - »Godt! men glem heller ikke vort andet Vilkaar: Du maa ikke med et Ord forraade, hvad du ellers har virket for mig, før Advocaten dør, husk vel derpaa!« - »Det lover jeg dig.« - »Hvis du røber det, vil du komme til at betale det dyrt,« sagde han truende, »jeg har kraftige Hielpemidler, og skulde vel i værste Tilfælde sørge for, at baade Skammen og Skaden faldt tilbage paa dig, tving mig derfor ikke til at styrte dig i Undergang!« Efter disse Ord gik han.

Neppe var han borte, før jeg begyndte at udføre hans Forlangende. Dette faldt mig ikke vanskeligt, thi jeg behøvede kun at kalde hiint Billede tilbage, der havde frembragt et saa uudsletteligt Indtryk paa mig. Jo mere jeg tænkte mig ind i Forholdet, desmere vaagnede alle mine gamle Drømme, det forekom mig, som det var til Antonia selv, jeg digtede; jeg husker endnu, at jeg under Arbeidet ofte stirrede ned i den Have, hvori jeg havde seet hende 298 første Gang, mit Øie fyldtes da med Taarer, ja mit Digt kom, uden at jeg selv tænkte derpaa, til at bære Præget af hine første Erindringer og af de Steder, hvor jeg havde seet hende i min Barndom. Derimod brød jeg mig denne Gang ikke saameget om det poetiske Klædebon og brugte ingen Riim; men hvor let henkastet mit Digt saaledes i visse Maader blev, saa fandtes der dog sikkert nogen Sandhed og Natur deri.

»Husker du endnu dette Digt?« spurgte Adalbert. - »Uagtet hendes Billede endnu staaer i al sin Friskhed i min Siæl,« svarede Munken, »saa er dog det meste af hiint Digt udvisket af min Erindring.« - »Saa meddeel os i det mindste, hvad du husker deraf.« - »Et Kiærlighedsdigt passer rigtignok kun lidet i min Mund,« svarede Munken med et svagt Smil paa de blege Læber, »imidlertid findes der jo selv Kiærlighedssange i vor hellige Skrift, jeg vil derfor, paa det du kan kiende mig saaledes, som jeg dengang var, ikke afslaae din Begiering; hvad jeg kan huske deraf er følgende:

Naar du vasker dine Hænder i Bølgerne, da ønsker jeg at være den svømmende Svane, der betragter det næved.

Naar jeg hører Musik om Natten, da ønsker jeg at være den klingende Stræng, der med sine Toner ledsager din Dands.

Men hører jeg din egen Sang, da ønsker jeg at være den Melodie, der opstiger fra din Siæl, svævende, som en tryllersk Alf, over dine Læber.

Og tænker jeg paa din Søvn, da ønsker jeg at være det Nattesyn, der opstiger af dit Indre, 299 ikke levende udenfor dig selv, men dog vakt til et herligt Liv, thi det var tænkt af dig.

Disse faa Ord ere Alt, hvad jeg endnu erindrer af dette Digt. Den næste Dag kom Gustav for at afhente det. Han vilde rigtignok heller have ordentlige Vers, som han sagde, men da jeg ikke gad indlade mig herpaa, tog han det, som det var.

Paa denne Tid foretog jeg, i Anledning af en vigtig Proces, en Reise til Tydskland, hvorfra jeg først efter sex Maaneders Forløb vendte tilbage.

Det Første, jeg ved min Hiemkomst hørte, var at Gustav den næste Dag skulde giftes med Frøken Antonia, med hvem han alt i fire Maaneder havde været forlovet. Dette frembragte et ubeskriveligt Indtryk paa mig, og jeg følte da en af de bittreste Qvaler, som Livet i den Verden, hvorfra jeg nu forlængst har taget Afsked, kan medføre. Jeg blev saa bleg, at alle de, der saa mig, forskrækkedes derover. »Han har igien bedraget mig,« raabte jeg, »han har tilintetgjort mit Liv, og jeg Rasende har atter selv smeddet det Vaaben, hvormed han har givet mig Dødsstikket i Hiertet.«

Jeg søgte imidlertid at fatte mig saa godt jeg formaaede. Jeg troede mig overbeviist om, at Gustav, ved sit sidste Bedrag, havde løst mig fra mit Løfte, og at jeg ingen Skaansel meer burde vise ham. Min første Tanke var derfor at ile til Frøken Wahlstein, og at aabenbare hende den hele Sag. Jeg gik ogsaa derhen, men til min bittere Qval erfarede jeg, at hun for sin Sundheds Skyld var reist til et Bad, hvorfra hun først efter flere Uger vendte tilbage.

Midt i min Siæleangst, der hvert Øieblik tiltog, lagde jeg nu mange eventyrlige Planer, som jeg i følgende Øieblik igien maatte forkaste. Blandt Andet 300 faldt det mig ind offentlig at bekiendtgjøre Gustavs Adfærd, og at udfordre ham til en Veddekamp i den Konst, han gav sig ud for at forstaae; men efter nøiere Overlæg maatte jeg opgive denne Plan, deels fordi Tiden til dens Udførelse var for kort, deels ogsaa fordi jeg selv nu ganske manglede den Aandsfrihed, der er nødvendig, naar Muserne skulle skienke Digteren deres Gunst.

Endelig fattede jeg en Beslutning, der, hvis den var bleven udført, rimeligviis havde ført mig til Maalet. Jeg begyndte nemlig et Brev til Antonia, hvori jeg udførlig vilde udvikle Gustavs Fremfærd imod mig. Men mit Hoved svimlede, og mine Hænder rystede under Skrivningen, jeg forudsaae derfor snart, at jeg, i den oprørte Sindsstemning, hvori jeg var, ikke kunde bringe dette Brev til Ende. Jeg forandrede da min Plan, og skrev blot en lille Seddel, hvori jeg bad og besvor hende om at skienke mig en Samtale i Eenrum, enten denne Aften eller følgende Morgen, da hendes og min Lykke beroede derpaa. Denne Billet kom først bort i Tusmørket, og jeg ventede forgieves paa Svar den hele Nat.

Mindet om denne Nat staaer endnu i min Siæl, som et Beviis blandt flere paa, at den, der betroer sit

Haab til jordiske Lidenskaber, han bygger sit Huus paa den stormende Sø mellem Klipperne. Jeg gik ikke til Sengs, skjøndt jeg i flere Nætter ikke havde sovet, men tilsidst sank jeg af Mathed ned i en Stol, og mine Øine lukkede sig. Men jeg fik ingen Hvile, og jeg begreb da vel, hvorledes Forbryderen er til Mode Aftenen før sin Død, naar Henrettelsens Billede, liig et Nattespøgelse, tynger paa hans Barm, og hvisker ham hemmelige Rædsler i Øret om hvad der skal skee, naar Dagen kommer.

Da jeg næste Morgen endnu ei havde faaet Svar skrev jeg, i min Fortvivlelse og i halv Vildelse, igjen 301 en Seddel, hvori jeg forsikkrede Antonia om, at hendes Forlovede hverken fortiente hendes Tiltro eller hendes Haand, og at de Digte, hvormed han havde vunden hendes Hierte, ikke vare af ham selv, hvilket jeg tilbød mig at bevise, hvis hun blot vilde skienke mig en halv Times Samtale.

Paa dette Brev fik jeg heller intet Svar fra Antonia selv, men den følgende Dag, da allerede alt Haab for mig var slukt, modtog jeg min Skrivelse tilbage, tilligemed en Seddel, hvis Indhold jeg endnu ordret erindrer.

»Min Kone beklager meget,« stod der i denne Seddel, »at hun har aabnet og læst Deres Brev. I øvrigt foragter hun Deres Adfærd altfor dybt, til at hun selv skulde spille et Ord paa Dem. Hun har derfor overladt til mig at sende Dem Deres Billet tilbage, i hvilken hun seer et værdigt Sidestykke til Deres tidligere Forsøg paa at tilegne Dem et fremmed Arbeide. Hvad mig angaaer, da vil jeg, i Betragtning af vort foregaaende Venskab, og af den Lidenskab, der forblinder Dem, endnu denne Gang tilgive Dem Deres Forvoenhed, men forsøger De igjen at tilintetgjøre min og min Families Ro, da kan De være sikker paa, at det skal vorde strengere hevnet, end De tænker og aner.

Gustav Schwarz.«